

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך | פרשת וארא

גיליון מס' 168 התשפ"ד

גיליון זה מוקדש

לע"נ גולדה זהבה בת ר' אברהם אבא ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קרוב. ונאמר אמן

בדרך הפרשה

ובין ישראל".
עם זאת, כאשר אדם מצוי בדרך רוחנית גבוהה, גם חיות הטרף העוזת ביותר, מתנראות מפניו וסרות למרותו.

הגמרא אומרת (שבת קנא ע"ב) "אריה אבי תרי לא נפיל" – אריה אינו מתנפל על שני אנשים. מקשה הגמרא "והא קא חזינן דנפיל" – הרי רואים שהוא כן מתנפל על שנים? ומתרצת שאין חיה שולטת באדם עד שנדמה לה כבהמה. יש לנתקף בעיה - האריה פשוט רואה שלפניו בהמה, ולכן הוא מתנפל עליו... באר רבנו בעל ה"נתיבות המשפט": באדם יש צלם

לפני מפת ערב אמר הקב"ה למשה: "והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עמד עליה לבלתי יהיות שם ערב למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" (שמות ח, יח).

וכאן הבן שואל: שלש מכות כבר עברו על המצרים בעוד בני ישראל יושבים בשלונה בארץ גשן, מדוע קצת התעורר הצרף בהבטחה מיחדת שישראל לא יפגעו במכת ערב?

רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל באר בשם הריב"א: "ויש לומר שחיות רעות קלות הן ללכת בכל מקום גם בבתי ישראל, לפיכך הצרף להפריד בין מצרים

לא הצליח לראות יותר מכה. נטל, אפוא, את החבל, קשר את עצמו ועמד להתפלל. כשסים את התפלה והוריד את החגורה, הבחין פי החבל מתפתל בידיו. ברגע הבא התברר לו שאין זה חבל תמים, אלא נחש שחר שהתפתל במהירות על הרצפה, זחל החוצה ויצא מהבית...

כשספר הרבי מקוצק זצ"ל מעשה זה לתלמידיו אמר להם: עצם העבדה שהשכט מוסר לא נזק על ידי הנחש אינה פלא כלל, שהרי כלל קבע הקב"ה בעולם, שכאשר יהודי שומר תורה ומצוות כפי שה' צוה, פוחדות החיות מצולם האלקים שבו!

כה ארע גם לאור החיים הקדוש. נכספה וגם כלתה נפשו לנסע לארץ ישראל ולהשתקע בה, אלא שמאחר שלא היו לו אמצעים כספיים, עשה את דרכו רגלית ממרוקו לכיוון ארץ ישראל במשך ימים וילות ארכים. במדבר אחד שאותו עבר בלנית תלמידו זנק לפתע מולם אריה. שאגותיו של האריה הרעידו את הסביבה כלה והעידו כאלה עדים שהוא רעב מאד, ושני האנשים שמולו מתאימים ביותר למלוי תאנתו... התלמיד זעק

אלקים. הרשעים מטמינים ומכהים את כח צלם האלקים שלהם, ולכן הם נראים בעיני החיה הטורפת גוף בלי צלם אלקים, ומבשר ודם אין לאריה פחד, שהרי הוא חזק וגבור שבעתים.

זהו שאמרה הגמרא שאריה אינו מתנפל על שנים ביחד. כשיש לאדם את שני הדברים: גוף וצלם אלקים – האריה ירא ממנו ומניח אותו לנפשו, אבל אריה הפוגש באדם 'אחד', דהיינו שהוא רק גוף בלי צלם אלקים – ממנו אינו פוחד.

ספורים מפעיימים שמענו אודות צדיקים ששמרו על צלם האלקים שלהם ונצלו ממלתעות חיות ובהמות:
רבי אהרן טויסיג מספר כי ה"שכט מוסר" שהוא רבי אליהו הפהז חבר ספר שנקרא "אזור אליהו".
בספר זה הוא מדבר על ענין חגירת חגורה בתפלה. כתב רבי חיים פלאג'י זצ"ל שהוא בחר דוקא בענין זה משום שארע לו מעשה מפלא – פעם בקש לעמד לתפלת מנחה, חפש את חגורתו ולא מצא אותה. השעה התאחרה, ולפתע הבחין על הרצפה בחבל שחר וארה. המקום לא היה מואר באור חשמל, כמובן, והוא

אמר: "על פי דרֵךְ הטֵבֵע לא ראיתי דֵרֵךְ לְהַנְצֵל מִן הָאָרֶזֶה הָרֵעֵב... הַשְׁתַּמְשָׁטִי בְּמֵאֵמֶר חַז"ל וְהִרְמַתִּי אֶת הַתְּרֵבוּשׁ כְּדֵי לְהִרְאוֹת לְאֶרֶזֶה שְׁמֵעוּלָם לֹא פִגְמַתִּי בְּדַבְרִי, וְכִי צֵלֶם הָאֱלֹקִים שָׁבִי שְׁלֹם לְחִלּוּטִין לְלֹא שׁוֹם פָּגָם אוֹ רֵכֵב. כְּשֶׁרָאָה זֹאת הָאֶרֶזֶה הוּא בָּרַח מִמֶּנִּי כְּדֵי שְׁלֹא יִנָּק..."

*

שְׁכָאמֹר, נִבְנָה בְּמִרְכּוּ הַמִּסְחָרִי שֶׁל הָעִיר. הַגּוֹזִים הִטְלִיזוּ עֲלֵיהֶם מַגְבָּלוֹת קְשׁוֹת, וְהָיָה אֲסוּר לָהֶם לְלַכֵּת בְּרַחוּב לְלֹא רִשְׁיוֹן מִיָּחָד.

הָיוּ שְׁתֵּי דַרְכִּים לְבֵית הַמְדָרֵשׁ - דֶּרֶךְ אֶרְכָּה וְדֶרֶךְ קֶצְרָה. בְּדֶרֶךְ הַקֶּצֶרָה הָיוּ מִסְתַּכְּבִים כְּלָבִים אִימְתַנִּיִּים, וְכַמוֹכֵן לֹא הָלְכוּ דֶרְכָּה, וּבְדֶרֶךְ הָאֶרְכָּה הִסְתַּכְּבוּ סוֹכְנֵי הַמִּמְשָׁל וּפְקִידֵי הַמְשָׁטָרָה.

הַמְשָׁגִיחַ רַבִּי יִחְזַקְאֵל תְּמִיד הֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקֶּצֶרָה. בְּאֶחָד הַיָּמִים לָוָה אוֹתוֹ בַּחוּר וּנְתַקַּף בְּפֶחַד: גַּעוּוֹאֵלָה, יֵשׁ כָּאֵן כְּלָבִים טוֹרְפִים! אוֹלָם הַמְשָׁגִיחַ רַבִּי יִחְזַקְאֵל אָמַר לוֹ: "תִּפְסַס בְּחִלְיָפָה שְׁלִי, וְלֹא יֵאָנֶה לָּךְ כָּל רַע". וְכֹה הָיָה.

הַכְּלָבִים עָמְדוּ בְּשִׁקְט כְּאִלוֹ אִישׁ לֹא עוֹבֵר לִיָּדָם... מַעֲשֵׂה דוּמָה סִפֵּר רַבִּי שְׁלֹם שְׁבַדְרוֹן זצ"ל מִפִּי אֶלְמֶנָה עֲשִׂירָה בְּאֶמְרִיקָה:

הִיא הִחְזִיקָה בְּבֵיתָהּ כְּלָב, מִשׁוֹם שֶׁלֹּא חָרַשׁ שֶׁהִתְאֶלְמְנָה

רַבִּי שְׁלֹם שְׁבַדְרוֹן זצ"ל

בְּבִהְלָהּ, אִךְ הָאוֹר הַחַיִּים נוֹתֵר שְׁלוֹ וְרִגוּעַ וְהוֹרָה לוֹ שְׁלֹא יִדָּאָג. כְּשֶׁעָמַד הָאֶרֶזֶה מוּלוֹ פָּנִים מוּל פָּנִים, הָרִים הָאוֹר הַחַיִּים אֶת הַתְּרֵבוּשׁ שֶׁחָבַשׁ עַל רֹאשׁוֹ כְּמִנְהַג רַבְּנֵי מְרוֹקוֹ. בֶּן רִגְעַ הִסְתַּכְּבַּת הָאֶרֶזֶה אַחֲרֵינִית וְהַחֵל לְבָרֵחַ מֵהֶם כָּל עוֹד נִשְׁמָתוֹ בּוֹ... כְּשֶׁרָאָה הָאוֹר הַחַיִּים אֶת מִבְּט הַפְּלִיאָה עַל פְּנֵי תִלְמִידוֹ

הָעִיר שֶׁנִּחְמַי שְׁבָסִין הִיָּתָה מְקוֹם הַצֵּלָה לִישִׁיבַת מִיר בְּשָׁנוֹת הַמְלַחְמָה הָעוֹלָמִית. בְּנֵי הִישִׁיבָה וְרַבּוֹתֵיהֶם הִגִּיעוּ לְשֵׁם בְּנִסִּים נְסִים, שֶׁהוּא שֵׁם שֵׁשׁ שָׁנִים וְחֹו נְסִים גְּלוּיִים.

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַבַּחוּרִים נִמְלְטוּ מֵהָאֵשׁ הַבוֹעֶרֶת בְּאִירוּפָּה, הִגִּיעוּ לְסִין וּמִצָּאוּ שְׁבַשְׁנַחַאי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לָהֶם בֵּית מְדָרֵשׁ מִפְּאָר. בֵּית הַמְדָרֵשׁ הָיָה גְבוּהַ וְעֵנַם, וְבוֹ מְקוֹמוֹת לְכָל הַבַּחוּרִים - לְפִי מִסְפֵּר בַּחוּרֵי הִישִׁיבָה שֶׁהִגִּיעוּ, כְּאִלוֹ נִבְנָה בְּמִיָּחָד בְּשִׁבְלֵם. וְלֹא רַק בֵּית מְדָרֵשׁ מִצָּאוּ, אֶלְאִ גַּם 'חֹדֵר אֶכְל', הַפְּלִיא וּפְלִיא!

כִּיצַד קָרָה דִּבְר כְּזֶה?

יְהוּדֵי פְּלוֹנֵי מִיִּלְיָאֶרְדֵר שֶׁהִתְגוֹרַר בְּסִין לְצַרְךָ מִסְחָרוֹ, הִחְלִיט שִׁיְהוּדֵי סִין הַמוֹעֲטִים צְרִיכִים בֵּית כְּנֶסֶת גְּדוֹל. הִיְהוּדִים לֹא הִתְגוֹרְרוּ בְּמִרְכּוּ הָעִיר שֶׁנִּחְמַי, אֲבָל כִּיּוֹן שֶׁהוּא עֲצָמוֹ שֶׁהָיָה בְּמִרְכּוּ הַמִּסְחָרִי שֶׁל הָעִיר, הִחְלִיט לְבַנּוֹת שָׁם אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת, לְשֵׁם כֹּה בְּנָה בְּנֵן עֵנֶק וְהִשְׁקִיעַ בּוֹ הוֹן תּוֹעֵפּוֹת. לְמַעֲשֵׂה לֹא הָיָה מִי שִׁיְבֹא לְהַתְּפִלֵּל שָׁם, וְהָעֲשִׂיר בְּעֲצָמוֹ כְּמַעַט לֹא נִכְנַס אֵלָיו. בְּשִׁבְתוֹת שֶׁכָּרוּ בְּתִשְׁלוּם עֲשָׂרָה יְהוּדִים שִׁיְבֹאוּ לְהַתְּפִלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁעָמַד כְּמַעַט שׁוֹמֵם, כִּיּוֹן שֶׁהָיָה רַחוּק מִמְּקוֹם מַגּוּרֵי הַיְהוּדִים...

הָעֲשִׂיר לֹא הִסְתַּפֵּק בְּאוֹלָם הַתְּפִלָּה. 'הָרִי הַיְהוּדִים בְּסִין צְרִיכִים לְעָרֶךְ שְׁמֵחוֹת וְחַתְּנוֹת' - חָשַׁב לְעֲצָמוֹ, לְכֹן בְּנָה בְּצִמּוּד לְבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹלָם חַתְּנוֹת שֶׁכָּלֵל שְׁכֵלּוּלִים מִיָּחָדִים, כְּמוֹ: חֲבוּר לְגוֹ בְּשׁוּל. מִשָּׁג חֹדֵשׁ שְׁלֹא הָיָה מְכָר כָּלֵל!

כֹּה עָמְדוּ הַבָּאִים מִשְׁתוֹמְמִים, כְּאִלוֹ הֵם בְּתוֹף חִלוּם: הֵם מִצָּאוּ שְׁמוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְפָנֵיהֶם הֵיכַל בֵּית הַמְדָרֵשׁ וְחֹדֵר אֶכְל.

מְקוֹם מַגּוּרֵי הַבַּחוּרִים הָיָה רַחוּק מִבֵּית הַמְדָרֵשׁ,

פְּחָדָה מְאֹד מִגְּנָבִים שִׁמְשָׁכוּ לְעֶשֶׂר שָׁלָה. כָּלֵב הַשְּׁמִירָה הָיָה מֵאֲמֵן הַיֵּטֵב לִנְבַח בְּקוֹלוֹת רָמִים שִׁשְׁמָעוּ עַד מִרְחָק שֶׁל שְׁלוֹשָׁה רְחוּבוֹת בְּכָל מִקְרָה שֶׁל נִסְיוֹן לְהִכְנִס לְחֶצֶר, וְכַמוֹכּוֹ לְהִתְנַפֵּל וְלַעֲשׂוֹת שְׁפָטִים בְּכָל זֶר שִׁיְהִי לְהִכְנִס פְּנִימָה.

בְּקֶר אֶחָד הַבְּחִינָה הָאֵלֵמְנָה שֶׁהַכָּלֵב הַמְסוּר שָׁלָה רֵץ מִהֶחֱצֵר לְתוֹךְ הַבַּיִת פְּנִימָה, נֶעְמַד לִיד הַשְּׁמִשָׁה הַקְּדָמִית שֶׁל הַדֵּלֶת הַשְּׁקוּפָה, מִסְתַּכֵּל מִבְּפָנִים הַחוּצָה, וְכֹאֲלוּ נִתְלָה וְנִשְׁעַן עַל הַדֵּלֶת. עוֹמַד דָּם, כֹּאֲלוּ רוֹעֵד מִפְּחָד. עַד שֶׁהַסְּפִיקָה לְבָדֵק מַה קוֹרָה, נִשְׁמָעוּ דְּפִיקוֹת עַל הַדֵּלֶת הַשְּׁקוּפָה. הַתְּקַרְבָּה, וְהִנֵּה, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, **רַבִּי אֶלְחָנָן וְסֵרְמַז זצ"ל** עוֹמַד לִיד הַפֶּתַח. בְּעֵלְהָ הַמְּנוּחַ

הָיָה מְנַדְּבֵי הַיְשִׁיבָה בְּבִרְנֹבִיץ, וְכַעַת הַגִּיעַ רַבִּי אֶלְחָנָן לְאַמְרִיקָה לְמַסַּע הַתְּרַמוֹת וְכֹא כְּהַרְגֵלוֹ גַּם לְבֵיתָם. כָּלֵב הָרִי לֹא יוֹדֵעַ חֻכְמוֹת, טְבַעוֹ הוּא לִנְבַח וְלִכְעֵס, אֲךָ הַפַּעַם הוּא נֶאֱלָם דָּם, אֶפְלוּ לֹא נִבַח. בָּרַח פְּנִימָה וְנִצְמַד לְדֵלֶת כְּשֶׁהוּא נִשְׁאָר בְּמִקוֹמוֹ כֹּאֲלוּ נִדְּבַק לְדֵלֶת הַכְּנִיסָה כֹּל זְמַן שֶׁהוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְחָנָן בְּבֵית! רַק לְאַחַר שִׁיִּצָּא רַבִּי אֶלְחָנָן, שָׁב הַכָּלֵב לְמִתְכַּנְתּוֹ הַקְּדוּמָת, לְקַפֵּץ וְלַרוּץ כְּאֶחָד הַכָּלָבִים. וַיְהִי לְפָלֵא.

הוּא הַעֲנִין שֶׁדְּבַרְנוּ אֹדוֹת צָלָם הָאֱלֹקִים שֶׁנִּכְרַע עַל פְּנֵי אָדָם שֶׁשׁוֹמֵר עַל קְדוּשָׁתוֹ.
(הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח "מַגִּיד מֵרֵאשִׁית")

שְׁמַעוּתָהּ שֶׁל נְאֻקָּה

וְגַם אֲנִי שִׁמְעֵתִי אֶת נְאֻקַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ו, ה)
יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת לְתַפְלָה: רְנָה, צַעֲקָה, שׁוֹעָה.
כֹּאֲנו מְצִאֵנוּ לְשׁוֹן נוֹסֶפֶת: נְאֻקָּה. וְכַאֲמַת הַלְשׁוֹן הַזֶּה
כְּכָר נִזְכָּרָה בְּפָרִשֵׁת שְׁמוֹת (ב, כד): "וַיִּשְׁמַע אֱלֹקִים
אֶת נְאֻקָּתָם". וַיֵּשׁ לְהִבִּין מַה פֶּשֶׁר הַלְשׁוֹן הַזֶּה אֶת
תַּפְלָה שֶׁנִּקְרָאת נְאֻקָּה.

כְּשֶׁאָדָם סוֹכֵל צַעַר וְיִסוּרִים – בְּאִפְּן אוֹטוֹמָטִי הוּא בּוֹכָה וְצוֹעֵק. אִין לוֹ מִחְשָׁבָה לְבַכּוֹת וְלַצַּעֵק, הַבְּכִיּוֹת וְהַצַּעֲקוֹת פּוֹרְצוֹת מִמֵּנוּ מִבְּלִי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶן.

וְזֶה מַה שֶׁקָּרָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. קָשִׁי הַעֲבוּדָה, הַמְּכּוֹת שֶׁסָּפְגוּ, הַגְּזוּרוֹת שֶׁגִּירוּ עֲלֵיהֶם, שֶׁלְקָחוּ לָהֶם אֶת הַיְלָדִים וְשִׁקְעוּ אוֹתָם בְּבִנְיָן – כָּל אֵלּוּ גִרְמוּ לַצַּעֲקוֹת לְפָרִץ מִגְּרוֹנָם בְּאִפְּן אוֹטוֹמָטִי. אֶלֵּא שֶׁאֵזוּ עֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲשׁוֹנוֹ: אִם בִּין כֹּה וְכֹה אֲנַחְנוּ כְּכָר בּוֹכִים וְצוֹעֲקִים – לְפָחוֹת נִקַּח אֶת הַצַּעֲקָה הַזֹּאת, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה תַּפְלָה,

נִתְפַלֵּל לְבוֹרָא עוֹלָם שִׁיִּצִּיל אוֹתָנוּ מִהַצָּרוֹת הַלָּלוּ.
מִסְפָּרִים שֶׁכְּשֶׁרַבִּי בְּרוּךְ פֶּעַר לִיבּוֹבִיץ' זצ"ל, בַּעַל הַ"בְּרַפְתִּי שְׁמוּאֵל", שֶׁכְּשֶׁהָיָה יָלֵד קָטָן, אָבִיו רָאָה פַּעַם שֶׁהוּא מִתְנַהֵג לֹא כְּשׁוֹרָה, וְנִתֵּן לוֹ מִכָּה שֶׁגִּרְמָה לְיָלֵד לְהִתְחִיל לְבַכּוֹת.

מִיָּד לְאַחַר שֶׁהִתְחִיל לְבַכּוֹת, לָקַח הַיָּלֵד, בְּרוּךְ פֶּעַר, סְדוּר וְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה.

שָׂאל אוֹתוֹ אָבִיו: "מַה הַעֲנִין שֶׁנַּעֲמַדְתָּ לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה?" וְהַיָּלֵד הִשִּׁיב: "חֲשַׁבְתִּי לַעֲצָמִי: אִם כְּכָר קִבְלֵתִי מִכָּה שֶׁהִבִּיָּאה אוֹתִי לִידִי בְּכִי, חֲבַל שֶׁהִבְכִּי הָיָה יִלְךָ לְאַבּוּד. לְפָחוֹת אֶתְפַּלֵּל בְּאִמְצַע הַכִּי, וְאֶבְקֹשׁ: 'אֵתָה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת', או 'רַפָּאנוּ ה' וְנִרְפָּא'. אֶקַּח אֶת הַבְּכִיּוֹת וְאֶתְפַּלֵּל אִתָּךְ, כְּדִי שֶׁאֲעֲשֶׂה מִהֵן יִהְיוּם בְּפֶתֶר שֶׁל בּוֹרָא עוֹלָם".
נְאֻקָּה הִיא הָאֲנַחוֹת שֶׁבֵּן אָדָם מוֹצִיא מִתּוֹךְ נַפְשׁוֹ בְּלִי רְצוֹן כָּלֵל. הוּא בּוֹכָה וְצוֹעֵק מִהִיסוּרִים הַגְּדוֹלִים שִׁישׁ לוֹ. אֶלֵּא שֶׁחֲבַל לוֹ לְאַבֵּד אֶת הַבְּכִיּוֹת הַלָּלוּ עַל כָּלוּם.

הוא לוקח אותן ומפנה אותן לבורא עולם לתפלה: "רבנו של עולם! תעזר לי".

חסידיים היו אומרים, שבו אדם שיזל לו יסורים גדולים, וכואב לו, שלא יצעק "אוי, אוי", וגם לא "וי, וי", אלא יצעק: "איי, איי".

מדוע? מה ההבדל בין אוי לאיי?

התשובה היא: "אוי" זה כלום, "איי" זה ראשי תבות של המלים אברהם יצחק יעקב! כשבו אדם צועק "איי" הוא בעצם אומר: 'רבנו של עולם, תזכר לי

שאני בן אברהם, יצחק ויעקב. יש לי אבות קדושים. אנא ממה, עזר לי בזכותם".

זה מה שכתוב כאן בפסוקים: "ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויעקו", הם צעקו "איי". "וישמע אלקים את נאקתם" - הם הפנו את הבכיות, שבין פה וכה בקעו מלבם, לתפלה לבורא עולם שיושיע אותם בזכות אבותיהם. ואכן, "ויזכר אלקים את בריתו" (רבי מאיר צימרוט שליט"א - נאה דורש שמות)

בדרך האמונה

חיים של אמונה ובטחון

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו, ב) "אלקים" הוא שם של דין, "הוי"ה" הוא שם של רחמים. הדבר טעון באור: מדוע מערב הכתוב את שני השמות, פותח בדין ומסיים ברחמים?

בסוף הפרשה הקודמת משה רבנו אומר לקב"ה: "למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה". אם עד היום, לכל הפחות, עוד נתנו להם חמרי גלם, מאז באתי אל פרעה, גם חמרי גלם לא נותנים להם.

באותה שעה, אומר המדרש (שמות רבה ו, ב): בקשה מדת הדין לפגע במשה, הדין הוא דכתיב: "וידבר אלקים אל משה". אמר לו הקדוש ברוך הוא: וכי בשר ודם אני במדותי שאיני מרחם, הדין הוא דכתיב: "ויאמר אליו אני ה'".

מישהו בא ל"חפץ חיים" וצ"ל, ואמר לו: "רב'ה, רע לי!" אמר לו ה"חפץ חיים": "אל תגיד רע לי, תגיד 'מר לי'. לא תמיד מתוק, לפעמים מר, אבל אף פעם לא רע! הקב"ה מקור הטוב, והוא אינו מביא רע לאיש". משה רבנו אמר: "למה הרעתה לעם הזה", הוא התבטא בלשון "רע", התבטאות שגרמה למדת הדין לבקש לפגע בו. הנה עליו להבין שאין דבר רע יורד מן השמים,

גם אם ממבט ראשון נראה הדבר כה. זהו שאמר לו הקב"ה: "אינה כמו אברהם אבינו, שאמרתי לו: 'כי ביצחק יגרא לה זרע', ואחר כה פשאמרתי לו: 'והעלהו לעלה' לא הרהר אחרי מדותי. ואלו אתה אמת: 'למה הרעתה לעם הזה?'"

ה"חפץ חיים" וצ"ל

כתוב בספרי חסידות, והדבר מובא גם בספרי המוסר, שיצחק בטבעו היה עקר, ולא יכול היה ללדת. אבל כשהוא שכב עקוד על גבי המזבח, בעקדת יצחק, באותו הזמן התהפף טבעו, ומעתה יכול היה ללדת. אומר הקב"ה למשה: אתה לא כמו אברהם אבינו שלא הרהר אחר מדותי. כשאמרתי לו: 'פי ביצחק יקרא לך זרע', ואחר כך אמרתי לו: 'והעלהו לעלה' – הוא לא הרהר אחר מדותי. הוא הבין שגם מה שגראה חשה – הוא למעשה אור. דוקא העקדה היא שהביאה בסופו של דבר לקיום ההבטחה: "פי ביצחק יקרא לך זרע", ויצחק יוכל להוליד ולהמשיך את זרעו של אברהם אביו.

זהו יסוד גדול לכל החיים, שאם נשפיל להפנים אותו, חיינו יהפכו לקלים ונעימים יותר: אין דבר רע יורד מן השמים! גם אם נראה לנו ממבט ראשון שהכל שחור, קשה, מרעב ומסכה – בסופו של דבר יתגלה שכל מאן דעביד רחמנא לטב עביד!
(ע"פ רבי יעקב שי"ש שליט"א – דורש טוב שמות)

אומר הגאון מוילנא זצ"ל דבר מדהים: טעמי המקרא על המלים שבפסוק: "וימררו את חייכם" (שמות א, ד), הם "קדמא ואזלא", שבעברית פרושם: להקדים וללקח. מבאר הגאון: הרי נגזר על בני ישראל בכרית בין הבתרים לעבד במצרים ארבע מאות שנה, ובפעל עבדו רק מאתים ועשר שנים. מאה ותשעים שנה פחות. "קז" בגימטריה מאה תשעים. גם "קדמא ואזלא" בגימטריה מאה תשעים. הקב"ה הקדים את הקז, והוריד מאה תשעים שנה בגלל "וימררו את חייכם". קשי השעבוד הוא שגורם לקדמא ואזלא – ליציאתם מאה תשעים שנה לפני הזמן.

כן, היתה עבודה קשה במצרים, אבל דוקא בגלל זה הם הקדימו לצאת. משה רבנו שואל: "למה הרעתה לעם הזה?" ולבסוף התברר שזה מה שהביא את הגאולה! אין להרהר אחרי מדותיו של הקב"ה, כפי שנהג אברהם אבינו, משום שאין דבר רע יורד מן השמים! וגם מה שגראה ממבט ראשון רע, עתיד להתברר שהיה לטובה. עם סבלנות, אדם נוכח לדעת כי דוקא הרע הוא שהביא את הישועה.

**מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il**

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-1: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ד 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים פלוס" ברחבי הארץ